

Giải pháp nâng cao chất lượng hoạt động của tổ chức đảng trong hợp tác xã

Đỗ Tuấn Nghĩa

Phó vụ trưởng Vụ Cơ sở đảng, Ban Tổ chức TƯ

1. Thực trạng.

Đến cuối năm 2004, cả nước có tổng số 16.899 hợp tác xã (HTX), liên hiệp HTX, trong đó 9.904 HTX nông nghiệp, HTX thủy sản, chiếm 58,6%; có 737 tổ chức đảng (TCD) trong HTX (4,36%), trong đó có 130 đảng bộ, chi bộ cơ sở (17,64%), 13 đảng bộ bộ phận (1,76%), 594 chi bộ trực thuộc (80,60%). Các TCD có tổng số 35.376 đảng viên, trong đó 24,76% là cán bộ lãnh đạo, quản lý.

Đa số các TCD trong HTX là chi bộ trực thuộc đảng ủy xã, phường, thị trấn. Một số đảng bộ, chi bộ cơ sở trực thuộc quận, huyện ủy. Rất nhiều HTX có đảng viên (chỉ có 11,8% số HTX chưa có đảng viên), nhưng do 95,64% số HTX chưa có TCD nên đảng viên phải sinh hoạt tại nơi cư trú.

Đánh giá của nhiều tỉnh, thành uỷ cho thấy, TCD trong các HTX có nhiều đóng góp cho sự phát triển của kinh tế tập thể. Kết quả hoạt động của một số HTX và liên hiệp HTX điển hình (HTX Hải Long, TP. Hạ Long, Quảng Ninh; HTX Song Long, TP. Hà Nội; HTX Duy Sơn II, huyện Duy Xuyên, Quảng Nam; Liên hiệp HTX thương mại TP. Hồ Chí Minh...) đã thể hiện điều đó và từng bước khẳng định vai trò lãnh đạo của TCD và những đóng góp tích cực của các đoàn thể chính trị - xã hội đối với sự phát triển của HTX.

TCD trong các HTX thực hiện 5 nhiệm vụ cơ bản: Lãnh đạo thực hiện nhiệm vụ sản xuất - kinh doanh, công tác tư tưởng, tổ chức - cán bộ, lãnh đạo các đoàn thể nhân dân và công tác xây dựng đảng, đồng thời quan tâm lãnh đạo thực hiện các hoạt động xã hội. Phương thức hoạt động của TCD từng bước được đổi mới: Lãnh đạo thông qua tổ chức, đảng viên, nhất là đảng viên cán bộ chủ chốt. Nhiều chi bộ, đảng bộ đã xây dựng được quy chế hoạt động.

Các chi bộ, đảng bộ quan tâm công tác xây dựng đảng hơn so với trước. Hầu hết các TCD trong HTX đều bảo đảm sinh hoạt đảng theo đúng quy định của Điều lệ Đảng; sinh hoạt cấp ủy và chi bộ có ra nghị quyết, các chi bộ thực hiện phân công nhiệm vụ cho đảng viên, định kỳ kiểm điểm, đánh giá kết quả thực hiện. Kết quả phân tích chất lượng TCD và đảng viên một số năm trở lại đây cho thấy chiều hướng chuyển biến tích cực. Năm 2004, 71% số TCD trong HTX đạt trong sạch, vững mạnh, 23% hoàn thành nhiệm vụ, 6% yếu kém. 68% số đảng viên đủ tư cách, hoàn thành tốt nhiệm vụ, 30,5% đủ tư cách, hoàn thành nhiệm vụ và chỉ có 1,5% số đảng viên vi phạm tư cách.

Công tác bồi dưỡng, phát triển đảng viên được nhiều TCD quan tâm. Mặc dù gặp nhiều khó khăn về thời gian, việc tổ chức bồi dưỡng lý luận chính trị, kinh phí thẩm tra lý lịch, trình độ văn hoá, chuyên môn nghiệp vụ hạn chế, tính ổn định thấp... nhưng với những nỗ lực cao trong 5 năm từ 2000 đến 2004 đã có hàng nghìn quần chúng ưu tú trong các HTX được bồi dưỡng kết nạp vào Đảng. Đại đa số đảng viên mới kết nạp đã phát huy tốt tác dụng, 100% được chuyển chính thức. Một số trường hợp việc bồi dưỡng, thẩm tra lý lịch rất công phu, phải có sự phối hợp tạo điều kiện của cấp uỷ địa phương và Ban Cán sự đảng ngoài nước,

như trường hợp của đồng chí chủ nhiệm HTX Hải Long (TP. Hạ Long, Quảng Ninh), chủ nhiệm HTX Song Long ở Hà Nội... Song, nhờ kết nạp đảng viên này mà các HTX Song Long, Hải Long có điều kiện thành lập chi bộ riêng, phát huy có hiệu quả hơn vai trò lãnh đạo ở đơn vị.

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, TCD trong các HTX hiện nay còn ít về số lượng, nhỏ về quy mô, chất lượng chưa đồng đều. Cấp ủy cấp trên trực tiếp của các chi bộ, đảng bộ chưa thống nhất, nơi là cấp ủy xã, phường, thị trấn, nơi theo ngành, nơi là cấp ủy quận, huyện... Sự phát triển của HTX và TCD trong HTX hiện nay chưa theo kịp yêu cầu của sự nghiệp đổi mới, hiệu quả hoạt động của HTX còn thấp so với các loại hình kinh tế khác.

Mặc dù đã có thời gian hình thành, tồn tại và phát triển khá dài, nhưng cách thức hoạt động của các TCD trong HTX đến nay vẫn chưa định hình rõ. Đại đa số chi bộ các HTX nông nghiệp hoạt động như những chi bộ thôn, xóm trực thuộc đảng ủy cơ sở xã, phường, thị trấn. Các TCD trong các HTX phi nông nghiệp hoạt động giống như TCD trong các doanh nghiệp nhà nước. Gần đây, một số chi bộ, đảng bộ áp dụng theo cách thức hoạt động của các chi bộ, đảng bộ cơ sở công ty cổ phần. Một số nơi buông lỏng vai trò lãnh đạo, phó mặc cho chủ nhiệm, ban quản trị HTX, TCD tồn tại chỉ là hình thức. Do vậy có tình trạng ở các HTX phi nông nghiệp, nơi có các đoàn thể nhân dân, nơi không có; nơi các đoàn thể nhân dân hoạt động tốt, nơi ít hoạt động hoặc gần như không hoạt động...

Nhiều HTX có đảng viên, đủ điều kiện nhưng chưa thành lập được chi bộ, đảng viên tự ý sinh hoạt ở nơi nào mình muốn, từ đó dẫn đến tình trạng nhiều đảng viên từ nơi xa đến làm việc tại HTX bỏ không sinh hoạt đảng. Số đảng viên sinh hoạt tại các TCD trong HTX không ổn định, nhiều đảng viên trình độ hạn chế. Bí thư cấp ủy đều kiêm nhiệm, không có điều kiện đi sâu vào công tác xây dựng đảng. Nhiều đồng chí tham gia cấp ủy tuy nhiệt tình, nhưng lại quá bận việc chuyên môn. Nhiều nơi cấp ủy cấp trên ít quan tâm, tạo điều kiện; chế độ, chính sách đãi ngộ không có... các yếu tố này ảnh hưởng không nhỏ đến kết quả hoạt động của TCD trong HTX.

2. Nguyên nhân.

Nguyên nhân của tình trạng trên trước hết do nhận thức của các cấp ủy và đảng viên về vai trò của TCD trong HTX chưa đầy đủ. Mặt khác, do tư tưởng cầu toàn, thụ động, trông chờ vào sự ổn định của kinh tế tập thể. Việc sắp xếp, bố trí cán bộ chuyên trách trong cơ quan Liên minh HTX các tỉnh, thành phố chưa hợp lý. Nhiều nơi bố trí cán bộ lớn tuổi chuẩn bị nghỉ hưu, hoặc những cán bộ khó sắp xếp ở các ngành, địa phương của tỉnh, thành phố vào vị trí lãnh đạo chủ chốt của Liên minh HTX. Hầu như chưa nơi nào quan tâm quy hoạch, đào tạo đội ngũ cán bộ một cách “dài hơi” cho các HTX. Trong thời gian dài, việc hình thành, hoạt động và phát triển của TCD ít được sự quan tâm lãnh đạo của cấp ủy cấp trên. Việc thực hiện chức năng, nhiệm vụ của TCD trong các HTX vận dụng rất khác nhau theo các quy định của Trung ương cho các loại hình TCD khác. Đến nay chưa có hướng dẫn hoặc quy định về chức năng, nhiệm vụ của chi bộ, đảng bộ cơ sở trong HTX.

Các chủ trương, nghị quyết của Đảng, nhất là Nghị quyết số 13-NQ/TW, ngày 18-3-2002 “Về tiếp tục đổi mới, phát triển và nâng cao hiệu quả kinh tế tập thể” (Hội nghị lần thứ 5 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa IX) và các chính sách

của Nhà nước về hỗ trợ, tạo điều kiện cho phát triển kinh tế tập thể chậm được cụ thể hoá. Các văn bản dưới luật (Luật HTX) ban hành chưa kịp thời, đồng bộ. Bộ máy tham mưu, mà trung tâm là liên minh HTX các cấp, nhiều nơi chưa đáp ứng được yêu cầu giúp cấp uỷ và lãnh đạo tỉnh, thành phố chỉ đạo làm tốt công tác xây dựng đảng cũng như phát triển các HTX. Kinh tế tập thể hiệu quả kinh tế - xã hội còn thấp, nhiều HTX hoạt động chưa ổn định...

3. Giải pháp.

Để củng cố, nâng cao vai trò lãnh đạo của TCD trong HTX, trước hết, các bộ, ngành, cơ quan chức năng ở Trung ương cần sớm cụ thể hoá các chủ trương, nghị quyết của Đảng về kinh tế tập thể; ban hành các văn bản dưới luật, bảo đảm sự đồng bộ giữa các văn bản tạo mặt bằng pháp lý; xác lập rõ thể chế và sửa đổi, bổ sung một số cơ chế, chính sách về công tác cán bộ, đào tạo nguồn nhân lực... nhằm nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, đảng viên và đẩy mạnh công tác xây dựng đảng trong HTX.

Hai là, về tổ chức, đề nghị Ban Bí thư sớm cho chủ trương thành lập TCD trong các HTX nông nghiệp trực thuộc cấp uỷ xã, phường, thị trấn. Đồng thời, tiếp tục chỉ đạo kiện toàn, củng cố TCD trong các HTX phi nông nghiệp.

Ba là, cần sớm có quy định của Ban Bí thư Trung ương Đảng về chức năng, nhiệm vụ của TCD trong HTX. Theo đó, TCD có nhiệm vụ lãnh đạo trực tiếp công tác tư tưởng, các tổ chức quần chúng, công tác xây dựng đảng. Với nhiệm vụ sản xuất - kinh doanh, công tác tổ chức - cán bộ, TCD lãnh đạo thông qua cán bộ, đảng viên. TCD cần xác định rõ mối quan hệ giữa cấp uỷ với ban quản trị, chủ nhiệm (giám đốc), chủ tịch hội đồng quản trị, ban chấp hành các đoàn thể nhân dân và các cơ quan liên quan... phù hợp chức năng, nhiệm vụ cụ thể của từng thành viên.

Bốn là, sớm kiện toàn bộ máy lãnh đạo và làm rõ chức năng, nhiệm vụ của liên minh HTX các cấp, nhất là cấp tỉnh, thành phố... Tập trung lãnh đạo tạo sự phối hợp đồng bộ giữa Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể nhân dân và các cơ quan từ Trung ương đến địa phương nhằm hỗ trợ, tạo điều kiện phát triển kinh tế tập thể.

Năm là, các cấp uỷ tăng cường chỉ đạo xây dựng, củng cố hoạt động các đoàn thể nhân dân trong các HTX, nhất là Công đoàn, Đoàn Thanh niên ở những nơi có điều kiện thành lập hoặc đã có nhưng hoạt động chưa hiệu quả. Trên cơ sở đó, việc triển khai thực hiện nghị quyết của TCD sẽ có hiệu quả hơn, công tác phát triển đảng viên được thuận lợi hơn.